

Komentaras

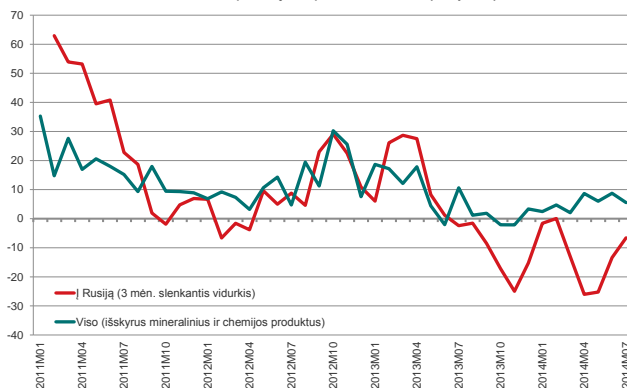
2014 11 07

Eksportuotojai į išorės neapibrėžtumą atsako augimu

Statistikos departamento duomenimis, šių metų rugsėjo mėnesį Lietuvos eksportas, išskyrus mineralinius produktus, per metus padidėjo 13,9 proc. Tam įtakos turėjo išaugęs elektros mašinų ir įrangos bei jų dalių re-eksportas. Lietuviškos kilmės prekių eksportas sumažėjo 6,4 proc., tačiau atmetus „Orlen Lietuva“ įtaką buvo 5,1 proc. didesnis, nei prieš metus. Lietuviškos kilmės prekių eksporto reikšmė yra daug didesnė, nes būtent ji generuoja ilgiausia pridėtinės vertės grandinę šalyje.

Prieš Rusijai paskelbiant embargą maisto produktams, lietuviškos kilmės prekių eksporto plėtrą ribojo viso labo keletas prekių grupių. Tai su nepalankia rinkos konjunktūra susiduriančios mineralinių produktų ir trąšų gamybos šakos. Atmetus šių prekių grupių įtaką, lietuviškos kilmės prekių eksporto metinis augimas vasarą buvo solidus ir sudarė apie 7 proc. Tad net ir eksportui į Rusiją krentant dviženkliais tempais, lietuviškos produkcijos eksportuotojai sugebėjo auginti eksportą.

Lietuviškos kilmės prekių eksportas, metinis pokytis, proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas, DNB skaičiavimai

Šviežiai paskelbta rugsėjo mėnesio statistika šią tendenciją patvirtino. Rusijos maisto produktų embargas paliko įspaudą tik žemės ūkio ir maisto prekių eksporto dinamikoje. Lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų į Rusiją apimtys smunka dviženkliais tempais jau antrą mėnesį iš eilės: rugpjūtį, palyginti su liepa, – 60,5 proc., rugsėjo mėn. – dar 19,8 proc. Tuo tarpu likusių prekių grupių eksportas bent jau kol kas atlaiko nepalankios išorės aplinkos smūgius: niekaip į augimo tiesiąją nepataikančias Vakarų rinkas, ir geopolitinę įtampą Rytuose. Tiesa, iš poros mėnesių statistikos daryti toli žvelgiančias prognozes dar tikrai anksti, tačiau bent jau kol kas Lietuvos eksportuotojai atsparumo išorės smūgiams testą atlaiko tikrai neblogai.

Rusija išlieka didžiausia Lietuvos eksporto rinka: net ir atmetus uždraustas prekes į ją keliauja apie 18 proc. viso eksporto iš Lietuvos. Lietuvos eksporto konkurencingumą Rusijoje karo ne tik geopolitinės rizikos, bet ir struktūrinės ūkio problemos. Rusiją paliko dvigubai daugiau kapitalo, nei pernai, rublis euro/dolerio valiutų krepšelio atžvilgiu nuo metų pradžios jau nuvertėjo 28 proc., infliacija spalį pašoko iki 8,3 proc., tai mažina gyventojų perkamąją galią ir stabdo vartojimą. Gamybos augimo potencialas išnaudotas, o žemas investicijų lygis neleidžia tikėtis proveržio artimiausioje ateityje. Be viso to, sparčiai pingant naftai, veržiasi gyvybiškai svarbi Rusijos ūkio bambagyslė. Dėl to tampa seklesnis ir naftos pinigų srautas, sunesęs apie pusę Rusijos biudžeto pajamų. Tad akivaizdu, kad vektoriai Rusijos ekonomikai šiuo metu dėliojasi labai nepalankiai ir recesijos grėsmė kitamet tampa labai tikėtina.

Vertinant Lietuvos ekonomikos ateities perspektyvas, raida vidutiniuju laikotarpiu tampa priklausys nuo eksporto sėkmės. Lietuva yra maža atvira ekonomika, be impulso iš išorės jos augimo galimybės yra itin ribotos. Tai lemia kvalifikuotų darbuotojų trūkumas, vienas žemiausių ES vidutinių pajamų lygis, vis dar opi emigracijos problema, didelė santykinė nedarbingo amžiaus gyventojų dalis. Todėl ekonomikos augimo potencialą diktuos Lietuvos eksportuotojų sugebėjimas konkuruoti tarptautinėje arenoje ir atrasti naujas augančias rinkas. Rusijos agresija, geopolitinės rizikos šuolis, neapibrėžtumas ir prekių embargo turėtų būti pakankamos priežastys pagaliau sumažinti tą tamprią priklausomybę nuo šios pelningos, bet itin rizikingos rinkos ir diversifikuotis.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel. +370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba